

ODZIERŻEĆ SIĘ (11) *vb pf*

się (10), się (1).

-rż-, [-rz-].

o oraz pierwsze e jasne; drugie e prawdopodobnie jasne (tak w odzierżeć).

inf odzierżeć się (8). ◇ *fut* 3 sg odzierzy się (2). ◇ *praet* 3 sg f odzierzała się (1).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVII w. s.v.* odzierżeć.

1. *Utrzymać się w jakiejś pozycji lub na jakimś miejscu o własnych siłach; desilire Mącz; consistere, haerere, sustinere (se) Cn* (6) : gdy wiatr mocny wderzy/ kwiąt się nie odzierzy *ArtKanc* Q20.

Zwrot: »odzierżeć się na nogach« = *nie upaść* [szyk zmienny] (2): *AEgre pedibus ingredi, Zaledwe iść. Niemoc się na nogách odzierżeć/ álbo na nogách ítać. Mącz* 4a; *Ad pedes desilire, Ná nogi skoczyć/ To yeft odzierżeć się na nogách. Mącz* 365b.

Przen (2) :

a) *Zwyciężyć, zatriumfować* (1) : *Zdárzy Pan Bog żeć [niecnota] íamá s íwego rázu ípádnie/ A íwiéta íspráwedliwość odzyerzy się ínádnie. RejWiz* 102v.

b) *Prawdopodobnie: Zachować ufność, wierę [w czym]* (1) : *Odzierzała się [speravit Vulg Ps 129/5] duńza moia w ílowie íego/ duphála duńza moia w panie. TarDuch* D8v.

a. *O ciąży: utrzymać się* (1) : *Íeftli dla mdłófcí/ álbo przerwania macicze/ álbo íecundiny była nieprzeípieczność, tak íżby płód niemogł się daley odzierżeć, Na to trudno ma być ktore ínfze lekarzítwo/ telko aby pękatka thę pilność czyníła czo nawíeńtíżá/ aby się barzo nie poruńzała *FalZioł* V 32.*

2. *Powstrzymać się przed czymś, opanować się; posse (facere), temperare Mącz; comprimere se, continere se, tenere se Cn* [zawsze: *nie moc się odzierżeć*] (5) : *Widząc Hektor z muru íwoich wítępowanie/ nie mogł się odzyerżeć/ z wielkim krzykiem do nich bieżał chcąc íe ráutować *BielKron* 58; [ZapWpol 1550 9/291v].*

Ze zdaniem dopełnieniowym zaprzeczonym [zawsze: aby] (4): *BielKron* 58v; *Non potuit quin suo sermone aliquem familiarium participaverit de haeri amica. Nie mógl się odzierżeć áby o íwey miłóscy nie miał yednemu z towarzístwá powiedzíteć. Mącz* 281c, 342a, 443a.

3. [Przetrwać, móc istnieć w dalszym ciągu: bo to wynoszenie tych dani ziemię zniszczyło y zatym ostać się nie będzie mogła, a za znośną danią ozyć może, y na potym odzierżeć się *CorfusDocum* 1597 nr 199.]

Synonimy: 2. *powściągnąć się, wściągnąć się.*

Formacje współrdzenne cf **DZIERŻEĆ SIĘ**.

Cf [**ODZIERŻENIE SIĘ**]